

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV SENJA KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Senja?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Senjas økonomi fant. Og Senja har en krevende tvist: en vidstrakt øykommune som bruker mer enn forventet på nesten alt, går i underskudd, men foreløpig redde av en sparekonto.

–35 mill.

så mye gikk driften i minus i 2025. Kommunen bruker mer enn den tjener — en «underliggende ubalanse»

+94 mill.

så mye mer enn forventet bruker Senja på eldreomsorg og pleie. Mange små sykehjem spredt utover og mye innleid vikarhjelp

~120 mill.

sparekontoen som foreløpig redder kommunen fra statlig økonomistyring. Men den «gir tid, ikke en varig løsning»

Tenk på kommunen som en husholdning: Senja er en stor familie spredt over mange øyer og bygder. Den «tjener» greit — skatt, overføringer fra staten og inntekter fra havbruk. Men den har mange hus å drifte: sykehjem, skoler og tjenestesteder langt fra hverandre. Derfor blir regningene høyere enn for en samlet familie. I 2025 brukte familien **mer enn den tjente** og måtte ta av sparekontoen. Sparekontoen finnes — men mye av den er penger spart opp før og inntekter fra havbruk, ikke noe som kommer inn fra den daglige driften. Den kjøper tid, men løser ikke problemet. Det er omtrent det som skjer i Senja nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og forvaltningsrevisjon). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Senja bruker mer enn forventet på nesten alt — med ett unntak: barnevern

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange eldre trenger mer omsorg, en med mange barn trenger mer skole. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Senjas faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	94 mill. mer	Senjas klart største «dyre» post — mange små sykehjem og mye innleie. Les side 3
Grunnskole	37 mill. mer	Spredt skolestruktur som er bevart — kostnadsdrivende, men politisk skjermet
Barnehage	30 mill. mer	Over forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	25 mill. mer	Over forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	17 mill. mer	Over forventet — mulig spor etter at fire kommuner ble slått sammen
Sosialhjelp m.m.	5 mill. mer	Litt over forventet, men på vei ned
Barnevern	15 mill. mindre	Senjas eneste område <i>under</i> forventet — og vi vet ikke sikkert hvorfor

Det viktige: Senja bruker mer enn forventet på nesten alt. Det er ikke fordi kommunen er raus eller sløser — det er fordi den er **vidstrakt og spredt**. Mange små sykehjem og skoler langt fra hverandre koster mer å drive enn de samme tjenestene samlet på ett sted. Den klart største posten er eldreomsorg og pleie, som koster nesten 94 millioner mer enn forventet. Det er her diskusjonen om kutt og omstilling er hardest.

Regnestykket viser altså at Senja er en **kommune som driver dyrt fordi geografien er dyr**. Barnevern er det eneste området under forventet — men der vet vi *ikke* sikkert om det er fordi tjenesten drives smart og billig, eller fordi den er for stramt bemannet. Det forklarer vi senere. Først ser vi på den store posten: eldreomsorgen.

Hvorfor er eldreomsorgen så dyr — og hva er striden om kuttene?

Den store saken i Senja handler om eldreomsorgen. Den koster 94 millioner mer enn forventet — mer enn alle de andre dyre postene til sammen. Det handler ikke om at de eldre får for mye, men om **hvordan** tjenesten er bygd opp:

- **Mange små sykehjem spredt utover.** Senja har sykehjem på Yttersida — i Sifjord, Gryllefjord, Stonglandseidet og Skaland — i tillegg til Finnsnes. Når plassene er fordelt på mange små steder med lange avstander, blir kostnaden per plass høy. Det er dyrere å drive ti små sykehjem enn ett stort.
- **Mye innleid vikarhjelp.** Kommunen sliter med å få nok folk og bruker mye overtid, ekstrahjelp og innleie fra vikarbyrå — særlig i sykehjem og psykisk helse. Innleie er dyrere enn fast ansatte, og dette var det som dro driften i minus i 2025.

Forslaget som har skapt strid: Kommunedirektøren har foreslått å **nesten halvere antall sykehjemsplasser** — fra 182 til rundt 90 — og legge ned de fire distriktssykehjemmene, slik at omsorgen samles på Finnsnes. Rundt 40 årsverk skulle bort, og distriktene ble bedt om å spare 42 millioner. Tanken er at omsorgen kan drives billigere hvis den samles. En forvaltningsrevisjon bekreftet at Senja bruker mer enn landsgjennomsnittet på helse og omsorg.

Men dette splitter kommunen: Folk i distriktene reagerer sterkt. Grendeutvalg har kalt prosessen «kannibalisme og hensynsløshet», og politikere advarer mot å kutte sykehjemsplasser samtidig som det blir flere eldre fram mot 2040. Samtidig viste den samme revisjonen at omsorgen drives **godt og systematisk** — den høye kostnaden skyldes geografien og strukturen, ikke dårlig styring. Det gjør valget vanskelig: pengene kan spares, men bare ved å ta bort tilbud i bygdene.

Til forskjell fra sykehjemmene ble **skolene i hovedsak skånet**. Distriktsskolene Trollvik og Kårvik fikk fortsette i et vedtak høsten 2025. Det forklarer hvorfor også grunnskolen koster mer enn forventet — en spredt skolestruktur er dyr, men her valgte politikerne å bevare den. Eldreomsorgen og skolene behandles altså ulikt, selv om begge er dyre av samme grunn: avstand og spredning.

Underskudd i driften — foreløpig reddet av sparepenger

-1,5 %

driften gikk i minus i 2025 (rundt 35 millioner kroner). Kommunen brukte mer enn den tjente

8,6 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — middels stor, rundt 120 millioner

114 %

kommunens lån er litt større enn en hel årsinntekt — høy gjeld, fordi den spredte geografien krever mange bygg

Her er den ærlige historien. Senja går i underskudd på driften, men har foreløpig nok på sparekontoen til å klare seg. Det er *ikke* det samme som å være trygg.

Sparekontoen som kjøper tid

Senjas sparekonto er på rundt 120 millioner kroner — middels stor. Men det viktige er **hvor pengene kommer fra**. De er ikke spart opp fra et driftsoverskudd; driften går jo i minus. De er i stor grad **gamle oppsparte midler og inntekter fra et havbruksfond** (penger fra oppdrettsnæringen). Med andre ord: kommunen lever delvis på arv og på inntekter utenfra, mens selve den daglige driften ikke går rundt. Kommunen sier det selv: sparekontoen «gir tid, men ikke en varig løsning».

Så vidt utenom statlig økonomistyring

Når en kommune går for dårlig økonomisk, kan staten sette den under et eget regime som kalles ROBEK — da må staten godkjenne større pengebruk. Senja var **på terskelen**. Statsforvalteren i Troms mente egentlig at kommunen *burde* settes under ROBEK. Men departementet brukte skjønn og lot være — blant annet fordi kommunen hadde «greit med penger oppspart» i starten av 2026. Kommunen må nå spare 43 millioner kroner fram mot 2029.

Kort sagt: Senja er ikke blakk, men driften er i ubalanse. Sparepengene og havbruksinntektene holder kommunen flytende akkurat nå, og reddet den så vidt fra statlig økonomistyring. Men dette er lånt tid: hvis driften ikke kommer i balanse, tar sparepengene slutt. Derfor varsler kommunen «kraftige omstillinger» på rundt 100 millioner kroner i årene framover — og det er der kuttene i eldreomsorgen kommer inn.

Det ærlige bildet er altså verken «Senja er på randen av konkurs» eller «alt er i orden». Det er en vidstrakt kommune som driver dyrt fordi geografien er dyr, som går i minus på driften, og som kjøper seg tid med oppsparte penger og havbruksinntekter mens den prøver å få regnestykket til å gå opp.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Senja et **underskudd** (minus 1,5 %, rundt 35 millioner kroner). Det betyr at kommunen brukte mer enn den tjente og måtte ta av sparepengene.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Senja: 8,6 % (rundt 120 millioner). Men det meste er oppsparte midler og havbruksinntekter, ikke noe driften tjener inn — derfor «kjøper det tid», men løser ikke problemet.

Havbruksfond

Penger kommunen får fra oppdrettsnæringen (havbruk). Dette er inntekter utenfra som er med på å holde sparekontoen oppe — men de svinger og er ikke det samme som at den daglige driften går rundt.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Senja rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Senja bruker mer enn forventet på nesten alt, mest på eldreomsorg.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Senjas gjeld tilsvarer rundt 114 % av en hel årsinntekt — høyt, fordi den spredte øy- og distriktsgeografien krever mange bygg (sykehjem og skoler over hele kommunen).

ROBEK

Et statlig «register» for kommuner med dårlig økonomi. Havner en kommune her, må staten godkjenne større pengebruk. Senja var på terskelen, men slapp unna fordi den hadde nok oppsparte penger — selv om Statsforvalteren mente den burde vært meldt inn.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Senjas egne årsrapporter og budsjetter, statlig tilsyn og kommunens forvaltningsrevisjon, samt lokale medier (NRK, Nordlys, Folkebladet). Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing — i Senja skyldes det i hovedsak en vidstrakt geografi med mange spredte tjenestesteder. Og når noe koster «mindre enn forventet», som barnevern, betyr det ikke automatisk at tjenesten er god og effektiv — det kan også være for stram bemanning. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.